

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

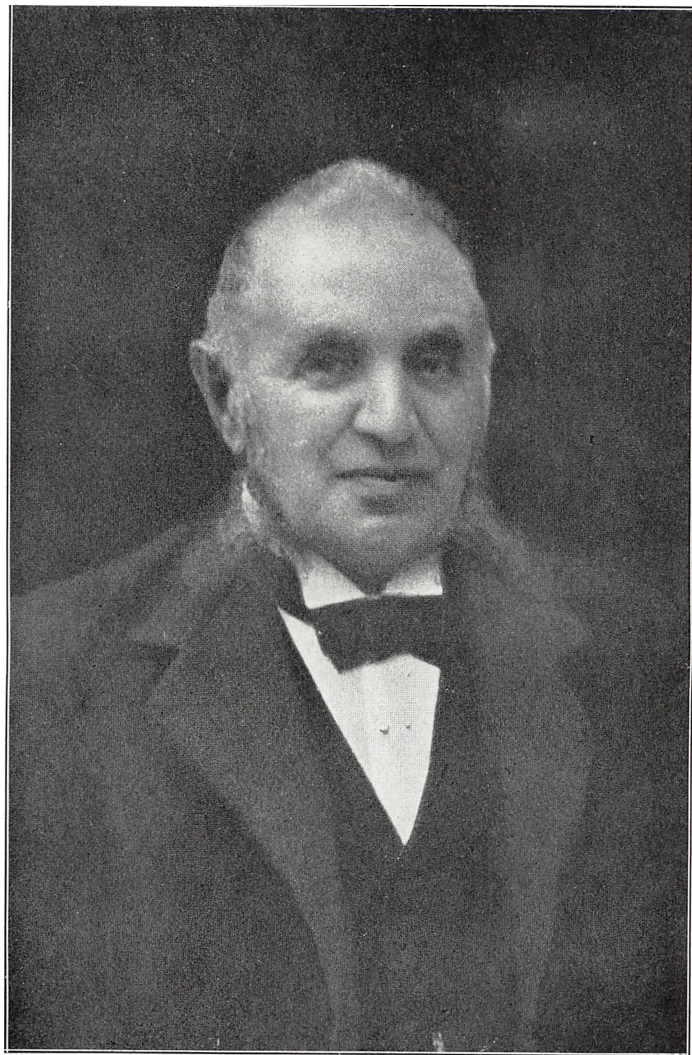
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

J. H. Michaelson

Helene Michaelson

J. C. E. MICHAELSEN OG HUSTRUS FORFÆDRE

TRYKT SOM MANUSKRIFT.
1. DECEMBER 1913.

KØBENHAVN
HERTZ'S BOGTRYKKERI

INDLEDNING.

Betingelserne for at kunne samle en Slægts Forfædre og faa Indblik i deres Liv staar i modsat Forhold til den Kreds' Størrelse, i hvilken det kan forventes, at de har bevæget sig. Det er ikke forbunden med stor Vanskelighed at opspore en dansk-jødisk Slægts Historie, da man med Lethed kan overse de Grænser, den kan have været omgivet af.

Da Direktør Ernst Michaelsen anmodede mig om at undersøge Mulighederne for at kunne paatage mig Udførelsen af foreliggende Arbejde, var jeg ikke længe om at finde, at det nok lod sig gøre. Opgaven var ny for mig. Der findes vel adskillige Arbejder over jødiske Slægter fra oven nedefter, men ikke noget lignende Arbejde over jødisk Slægt fra neden opefter. De gamle Jøder, selv de bedste, der var afskaaret fra at deltage i Landets Styrelse eller Forsvar, fandt ingen Mindesmærker i Landets eller Stadens Historie, endnu mindre i Krigshistorien, men de fandt det i Menighedens og de religiøse eller velgørende Selskabers Historie. Over de lærde Medlemmer af en Slægt rejste deres lærde Værker Mindesmærket. Jødernes rosværdige Pietet mod deres afdøde viser sig ogsaa derved, at Graven er fri og bliver den afdødes evige Eje, og de derpaa rejste Gravstene kan til de seneste Tider fortælle om den afdødes Fortjenester. Derved bliver ogsaa den Vanskelighed ryddet af Vejen, som opstaar, naar man ønsker at følge en dansk Slægts Historie selv udenfor Landets Grænser. Der findes Værker over mange jødiske Kirkegaarde, og ved Udarbejdelsen af nærværende Slægtstavle har der været Lejlighed til at benytte de Skrifter, der haves over de jødiske Gravstene i Altona-Hamburg, Berlin, Frankfurt a/Main, Wien og forskellige polske Byer. Saaledes var det muligt at finde en af Stamfædrene, der døde for 300 Aar siden den 15. September 1612.

For Udlandets Vedkommende var der kun Lejlighed til at benytte trykte Kilder, og hvor disse ophører eller mangler helt, maatte Undersøgelsen om Slægten ogsaa indstilles; derved kunde en Gren slet ikke følges udenfor Danmark, hvad man kun kan beklage.

JOSEF FISCHER.

(1)

ABRAHAM CANTOR

var en af de første Jøder, der fik kgl. Tilladelse til at nedsætte sig i København. Tilladel-
sen blev udstedt den 14. April 1683 og har følgende Ordlyd:

Chr. 5.

giøre alle vitterligt, at efftersom vi af magistraten her udj voris kongl. resi-
dents stad Riøbenhavn deris attest allernaadigst fornemmer, at A b r a h a m
C a n t o r jøde af vor stad Altona, som een tid lang sin handling herudj
staden schal hafve haft, sig hidtil dags saaledis schal hafve schiget og for-
holdet, at alle or een hver med hannem schal hafve været vel tilfredz, da
hafve vi effter hans herom allerunderdanigste gjorde ansøgning or begiering
allernaadigst bevilget or tilladt, saa or hermed etc., at bemelte Abraham
Cantor maa sig med hustrue or børn her sammesteds nedsette or med ioueler
or klæder at selge or for got folck at udsette or forhandle sig ernære, naar
hand derimod proportionaliter svarer til ald borgerlig og byes tynge. Svor-
fore hand or schal være tiltengt, een schriftlig attest hos bemelte magistrat
effter voris af dato d. 26. ianuarij sidst forleeden allernaadigst udgangne
forordning at søge. Forbiudendis etc. Hafniæ d. 14. aprilis 1683.

Han var født i Hildesheim og kom som ganske ung til Hamburg, hvor han lærte
Handelen hos Hein Goldschmidt, der drev en omfattende Forretning med Juveler og Klæde-
varer samt Fabriksvirksomhed. Senere etablerede han sig paa samme Sted, og, som det synes,
lykkedes det ham at oparbejde Forretningen; baade 1678 og 1679 findes han blandt Gæ-
sterne ved Leipziger Messen. Dog maa det have haft noget lokkende ved sig at se Bro-
deren, Axel Cantor, en af de allerførste, der opdagede de rige Muligheder, som fandtes i
det indtil da af Jøderne ikke særlig dyrkede Danmark, her vinde Guld og Ære, og han
besluttede at følge Exemplet, til Trods for at han ikke var helt ung mere og havde en stor
Børneflok. Han flyttede omkring 1680 hertil og drev ogsaa Tobakshandel samt Tobaks-
spinderi. 1683 blev han ansat til at betale 10 Rdl. i »Krigsstyer«, kun 6 Rdl. mindre end
Broderen. Han fik Borgerskab den 9. December 1691 og var 1694 blandt de fire Mænd,
der som Menighedens Forstandere erhvervede og grundlagde den jødiske Kirkegaard i

Møllegade. Han boede i Snaregade og maatte betale Næringsskat af 4 Portioner, den næsthøjeste Indtægt blandt Jøderne. I 1701 og 1708 var han den højstbeskattede. I 1710 betaler han 3 Rdl. i »Carosse= Peruke= og Fontangue=Skat«, samt 30 Rdl. i »Krigsstyer«, som i 1711 bliver forhøjet til 45 Rdl. foruden 34 Rdl. i »Kop= og Hesteskat«, deri iberegnet Skat for 2 Tjenestepiger. Han døde i 1715, og Gravstenen priser ham i de højeste Toner for hans gode Gerninger. Hans Enke Lea, født Norden, overlevede ham i 19 Aar og døde, efter at hun i 1728 var flyttet fra det afbrændte Sted i Kompagnistræde til Lille Strandstræde den 17. Oktober 1734. Gravstenen priser hendes Dyder som den fromme kærlige Hustru, opofrende Moder og godgørende mod Fattige, Enker, Faderløse og fattige Brude. En af hendes Døtre, *Pesche*, var gift med

(2) NATHAN DAVID.

Han fik Bevilling til at nedsætte sig i København den 18. Maj 1700. — Han stammede fra Halberstadt, hvor Faderen var Forstander for den jødiske Menighed. Han handlede med Juveler. I 1704 nød han allerede saa megen Anseelse, at han blev valgt til Forstander for Menigheden og var som saadan med til af Magistraten at købe et Stykke Jord til Kirkegaardens Udvidelse. Han var en velhavende Mand, maatte betale høje Skatter i Aarene 1708, 1710, 1711, 1717, 1721 og ejede et Sted i Magstræde, og da han døde kort Tid efter Ildebranden, den 26. November 1728, efterlod han til Trods for de lidte Tab betydelige Midler, som langt oversteg den Gæld af 4000 Rdl., som hans Bo udviste. Hans Enke fortsatte Forretningen til sin Død den 2. December 1758. Deres Datter *Freudche* (*Frederikke*) blev gift med

(3) ARON JACOBSEN.

Født i Hamburg omkring 1717 blev han tidlig oplært i Signetstikker=Kunsten. Omkring 1740 flyttede han til København og blev hurtigt en søgt Medailleur. Allerede 1744 naaede han at levere Prøver paa sin Kunst til Hoffet. I Partikulier=Kammer=Regnskabet findes under 31. December 1744 opført: An den Hof Petschierstecher Aaron Jacobsen, um J. K. M.s hohes Königl^{es} Wapen und Chiffre nebst J. K. M^s hohes Portrait in Carniol zu schneiden 140 rthlr.; desuden under 26. Juni 1745: An den Hof Petschier=stecher Aaron Jacobsen, für Schneidung der Markgräfl. Culmbach und Hertzogl. Braunschweigischen Wapens, beyde neben einander af einem Carniol — 80 rthlr.; under 27. Oktober s. A.: für Schneidung 2er Königl. Wapen in einem Cartouchen und modernen Schild, nebst dabey=stehenden Schildhaltern unter einem Baldachin, beyde in einem Carniol 100 rthlr. Saaledes blev han ved at arbejde for Hoffet og Adelen. Han betragtedes som den dygtigste i sit Fag paa den Tid. Han betegnes som Hof=Signetstikker og fik ogsaa fast Gage som saadan, først 100 Rdl., senere 200 Rdl., men Udnævnelsen som saadan fik han først i et meget højtideligt Aabent Brev af 18. Marts 1749 saalydende:

Fred. 5tus

Siore alle vitterligt, at Vi allernaadigst have antaget og bestilt, saa og hermed antager og bestiller Ahron Jacobsen til at være Vores Hoff Signet-Stifter. Thi skal hand være os, som sin absolute Souveraine Arve Konge og Herre, efter derforuden hands allerunderdanigste pligt og skyldighed, lydigh, huld og Troe, Vores og Vores Kongl. Arve Huusjes Gavn og beste med største fliid søge, viide og ramme, ald utrofskab, Skade og forderv derimod af yderste Magt og formue hindre, forekomme og afværge, saa og, hvis han saaledes fornemmer at stee til Vores Præjudice, os straxen, uden nogen undseelse tilbørligen aabenbare og give tilkiende. I Særdeleshed skal hand Troeligen og med ald fliid og flittighed, efter beste Videnskab og forstand, forfærdige hvis Vi af hans arbeide kunde behøve eller forfærdige lade, som skal være saa dygtig og forsvarlig, at ingen kand have billig aarsag sig derover at besværge, og skal hand være forpligtet sit arbeide for lige saa billig en Priis at forrette, som andre sig det ville paatage, saafremt hand samme agter at nyde. For det øvrige haver hand sig saaledes at stikke og forholde, som det er ærlig Signet-Stifter og Troe Dienner egner og bør, hand og agter at forsvare og vil være bekiendt, efter den allernaadigste Troestabs Sed, hand Os derpaa gjort og aflagt haver, hvorefter de vedkommende sig allerunderdanigst have at rette.

Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongel. Residentz-Stad Kiøbenhavn, den 18. Martz 1749.

Under Vores Kongel. Haand og Seigl.

Friiderich R.

Han købte 1753 en Gaard ved Gammelstrand (nu No. 40), som hans Enke i 1780 tilskødede Sønerne, som efter Faderens Død den 11. December 1775 var indtraadt i hans Hofffunktioner og Virksomhed.

Aron Jacobsens Datter Esther blev gift med

(4) ARON MOSES LEVY, kaldet EMDEN.

Han kom her til Byen fra Hamburg omkring 1750 i en Alder af 2—3 Aar, sammen med Moderen, *Gutrat*, der, efter at være bleven Enke, blev gift igen med Ascher Joseph Unna. Han blev oplært i Handelen hos Stedfaderen, der var en meget anset og formuende Mand, paa hvis Foranledning han i 1769 fik kgl. Tilladelse til at nedsætte sig som Handelsmand. Privilegiet, som er dateret Christiansborg, den 18. August 1769, har følgende Ordlyd:

Chr. 7.

„G. A. B. at Vi efter Jøden Ascher Joseph Anna, Borger og Indvaaner udi Bores Kongel. Residens Stad Riibenhavn, hans herom allerunderdanigst giorte Ansøgning og Begiæring, samt den fra Os Eftelig Bores Ober Præsident Borgemeistre og Raad i bemeldte Riibenhavn derover indhentede allerunderdanigste Erklæring Allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade at hans Sted Søn, Aron Moses Levi, som med sin Moder er kommen her til Staden da hand var et Barn, og fra den Tid af er bleven opfødt hos bemeldte hans Sted Fader maa, naar han i forbemeldte Riibenhavn vinder Borgerskab, samt betaler til Politie-Cassen 100 Rdl. sig samme Steds nedsette og efter de jødiske Ceremonier leve udi ald Stilhed og uden nogen Forargelse skal stee. Desligeste at hand maa bruge den Handel og Næring, som Andre her i Staden boende Jøder er tilladte; dog at hand svarer Sold etc. etc.“

Allerede den 29. September s. A. fik Privilegiet den Ændring, at de 100 Rdl. Afgift blev eftergivet med den Motivering, at han, der kom hertil i en Alder af 2 à 3 Aar og blev opdraget hos en af de ældste Borgere af den jødiske Nation, ikke kunde betragtes som en Fremmed. Aron Moses Levy døde ganske ung den 30. September 1778 og efterlod en ikke ubetydelig Formue. Han drev Forretninger i Fællesskab med sin handelskyndige og dygtige Moder, som var bleven Enke anden Gang, og ved Sønnens Død maatte hun i Følge Overenskomst, som blev stadfæstet af Retten, udbetale Svigerdatteren hendes Arv efter Faderen, Aron Jacobsen, 950 Rdl., hendes personlige Ejendele i Effekter til en Værdi af 164 Rdl., hendes Andel i Mandens efterladte Effekter til en Værdi af 732 Rdl., kontant 400 Rdl. D. Cour., og maatte desuden forpligte sig til, hvis hun paany skulde indgaa Ægteskab, forinden at skifte med Sønnens Arvinger og at udbetale Svigerdatteren 700 Rdl. Svigerdatteren maatte derimod forpligte sig til at ville sørge for sine 2 Børns Underhold, indtil Sønnen blev 15 og Datteren 18 Aar gammel. Aron Levys Enke forstod ikke at bevare, endsige at forøge Formuen, hun døde hos Datteren i Kerteminde i en Alder af 74 Aar som en fattig Kone, der havde sit Underhold hos Svigersønnen

(5)

JACOB MICHAELSEN.

Han var født i Bayern, vistnok i Bamberg, og kom ind i Landet omkring 1784. Som ung Mand lærte han Handelen hos Salomon Ballin i Middelfart, hvorefter han i 1791 sammen med Ballins Broder, Levin, etablerede sig i Kerteminde som Handelsmand. Da Ballins Forbindelse med Hamburg hvilede paa nært Slægtskab, blev Handelshuset Levin Ballin & Michaelsen sat i Stand til at faa Varerne direkte derfra og med Fordel at kunne sælge til Købmændene i de nærliggende Byer, særlig Kalundborg. De indførte — hovedsagelig over Lübeck — The, Kaffe, Sysilke, Kamelgarn, farvet Traad, Chokolade, Indigo, Korenner, Kanel, Konfekt, og udførte, som Regel uden Omladning, Varerne til Kalundborg. Nogle Aar efter udvidede de Virksomheden ved selv at oprette Købmandsforretning i Kalundborg; saaledes

kunde de selv indkassere den Fortjeneste, som Mellemandleren tjente. Medens Ballin i 1791 havde erhvervet kgl. Tilladelse til at nedsætte sig i Kerteminde efter Borgmesterens varme anbefaling, maatte Michaelsen sørge for at hverve Borgerskab i Kalundborg. Den kgl. Tilladelse til at nedsætte sig her i Landet kunde han undvære, da han opgav at høre til »den portugisiske Nation«, som altid havde Særrettigheder. Om denne højtidelige Akt findes følgende Indførsel i Kalundborg Raadstueprotokol:

Onsdag den 12. August 1795.

„Jacob Michaelsen af den Portugisiske Nation mødte for Retten og Begjærede at vinde sit Borgerfkab i Callundborg for det at nedsætte sig paa Handel med alle Slags Alen Rram og andre Handelsvahre, som tilladt er; Han havde erhvervet Attest fra Byefogden i Kerteminde, hvoraaf saaes, at han der ei ved nogen Borgerfscabs Forpligtelse var bunden; men at han havde opholdt sig og Handel i Fællig med den i Kerteminde bosat Jøde Levin Ballin i 4 Aar, og i den Tid i alle Tilfælde opført sig ordentlig og vel. Han forlangte i øvrigt ikke at benytte sig af de 6 Friheds Aar, som ved Rescript af Sde Marti 1793 tilbydes nye Borgere. Paa det at Magistraten kunde vorde betrygget i Henseende til Skatter og Afgifter, som Producenten kunde staae tilbage med, der dog ikke formodes i nogen optænkkelige Maader, erbød han at forstafte en Sufficient Borgemands Caution.

Thi fremstod Jacob Michaelsen, som lovede og forsikrede og saaledes, som han med de anbefalede Ceremonii i Synagogen, ville og skulle igientage, at han saa sandt hjælpe hannem Gud, ville være sin allernaadigste Arve Herre og Konge Kong Christian den Gyvende huld og troe, sin hannem af Kongen foresatte Øvrighed horig og lydlig, sine Medborgere ingen Skade og Forderv at paaføre, men hellere deres Gavn og Bedste at søge, og ellers i eet og alt opføre sig saaledes, som det en ærlig og troe Borger og Handlende i Callundborg egner og vel anstaaer, og til Beviis at han iblandt Byens Borgeres Tal er indskreven og fra nu af har frihed til paa lov tilladelig Maade at ernære sig som Handlende med alle Slags Alen Rram, bliver ham dette sit Borgerfscabs Brev bestreven meddelt under Magistratens Haand og Byens Segl.“

Dog boede Michaelsen kun ganske kort Tid i Kalundborg, derimod flyttede Ballin dertil for at lede Forretningen der, medens Michaelsen allerede fra 1796 igen boede i Kerteminde og forestod Hovedsædet for Handelen. Den 20. Juni 1796 erhverver Handelshuset en Ejendom i Kerteminde i Langedgade. Ejendommen beskrives til »Brandtaxation« som følger:

- a) Forhuset til Gaden, 13 Alen lang, 10 Alen bred, 6 Fag, 2 Etager Mur og Egebindingsværk, Tegtag, indrettet begge Etagerne til Beboelse, med Kælder under;
- b) Søndens Sidehus til Gaarden, 12 Alen lang, 10 Alen bred, 2 Etager, dito Bygning og Tag, indrettet til Køkken og Spisekammer, samt et Kammer med Skorsten og 2. Etage til Loftrum, bestaaende af 7 Fag;

c) Sønden Sidehus, 6¹/₂ Alen lang, 10 Alen bred, 12 Fag, 1 Etage, dito Bygning og Tag med Skorsten, indrettet til Indkørselsport, 2 Fag, Bryggerhus og Brændehus.

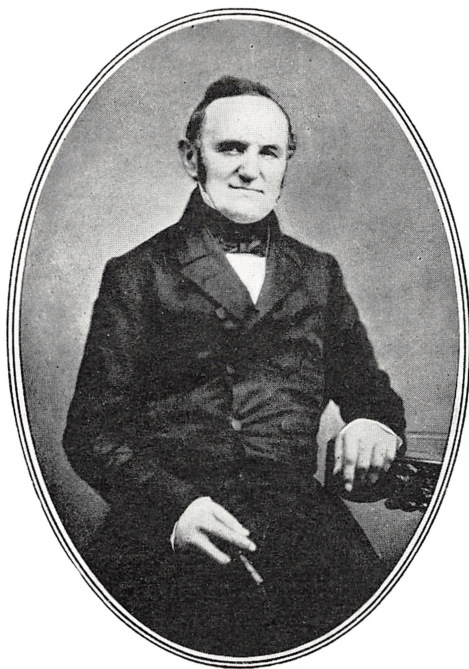
Hele Gaarden blev vurderet til 1140 Rdl., senere forhøjet til 1540 Rdl. I nogle faa Aar ejede han ogsaa en lille Ejendom ved Siden af, den var lejet ud til den ugifte Svoger Nathan Levy. I de senere Aar synes Forretningen at være gaaet tilbage, Levin Ballin opgiver sin Bopæl i Kalundborg og flytter 1809 til København, og Fællesskabet ophæves. 1812 overdrager Ballin sin Del i Ejendommen i Kerteminde til Michaelsen mod at denne overtager Prioritetsforpligtelserne.

Til Trods for at det gik tilbage for ham, vedblev han at nyde sine Medborgeres, særlig sine Trosfællers, Agtelse. Saaledes bliver han i 1819 valgt til at være de sidstes Repræsentant ved Møderne i Odense om Fastsættelsen af Kateketskatten paa Fyen. Han var Musikforstandig og var med til at arrangere alle Festligheder i Byen. Han døde i en Alder af 71 Aar den 31. Januar 1831 og blev begravet den 2. Februar paa Kirkegaarden i Faaborg. Af hans Boes Behandling fremgaar det, at han ikke ejede nogen Formue af Betydning, men heller ikke skyldte noget. Hans Enke vedblev at bo i Kerteminde til c. 1840.

(6) MICHAEL JACOB MICHAELSEN

var født i Kerteminde den 30. December 1800 som Søn af ovennævnte Jacob Michaelsen og kom allerede i 13 Aars Alderen i Handelslære hos Moderens Slægtninge i København. Det varede længe, før han blev sat i Stand til at etablere sig. Faderen kunde ikke hjælpe ham dertil. Han var 28 Aar gammel, da han den 13. Juni 1829 erhvervede Borgerskab som Silke- Ulden- og Lærredskræmmer. Tilførslen i Borgerskabsprotokollen viser, at det ikke var saa let for en ung Mand uden Midler at opnaa det. Den lyder nemlig som følger: »Michael Michaelsen, født i Kierteminde i Aaret 1801, vandt Borgerskab som Interessent i Silke- Ulden- Lærredskræmmerlauget. Ansat ved det borgerlige Artillerie. Den 19. Mai 1822 aflagde Michaelsen den befalede Troeskendelse. Oldermændene erklærede, at Michaelsen har underkastet sig den for Laugets Interessenters befalede Examen og bestaaet ved Samme, ligesom der ogsaa blev fremlagt Beviser om, at han har indkiøbt udenlandske Fabrikata til Beløb af over 1000 Rdl. Sølv.«

Hans Forretning laa det meste af Tiden paa Østergade, med en lille Afbrydelse i 1837, da han flyttede til Købmagergade Nr. 60 (nuværende 23). Paa Østergade boede han først i Nr. 37 (nuværende 61) og fra 1838 forblev han til sin Død paa Østergade Nr. 9 (nuværende 5), hvilken Ejendom han i 1852 ogsaa havde erhvervet. Han var foruden Købmand ogsaa Musikelsker, en Egenskab som nedarvedes fra Faderen, og som fik Lejlighed til at blive plejet og udvidet. Ifølge Traditionen i Familien dirigerede han i sin Ungdom Musikkapellet i et Privat-Theater i Kannikestræde (Kalkeballen), hvor Niels W. Gade i sine unge Dage skal have været Medlem af Kapellet. Senere opgav han heller ikke Musikken, men vedblev at dyrke den i en Privat-Kvartet med bekendte Musikere som Paulli og Moldenhawer. Han blev kun 60 Aar gammel og døde den 13. December 1861. Han var gift med Esther Datter af

My Michaelson *Ester Michaelson*
fielt Adler

(8)

SIMON DAVID ADLER.

Simon David Adler var født i Altona. Som ung Mand kom han i 1781 sammen med Broderen Isac David Adler her til Byen, hvor de drev Forretning sammen paa Broderens Borgerskab. Han selv tog først Borgerskab som Høsekræmmer den 15. April 1803. Dog havde han ikke Held med sig og blev Kødhandler. Han var Leverandør af Kød til den jødiske Menighed. Da han døde i ung Alder den 12. April 1814, fortsatte Enken denne Forretning og blev sat i Stand til at sørge for Huset med en Flok smaa Børn. Hun var født i Hamburg som Datter af *Abraham Jacob Haag*, Kantor ved den derværende jødiske Menighed, og Hinde, Datter af *Heyman Hertz*, der har været Kantor ved den herværende jødiske Menighed i 50 Aar. Heyman Hertz, ogsaa kaldet *Chajim Berlin*, stammede fra Berlin og indvandrede omkring 1750 over Rendsborg. Han havde flere Børn, og er Stamfader til de bekendte Familier Fridericia og Mannheimer. Han døde 81 Aar gl. den 19. Juni 1796.

(9)

HEYMAN GOMPERZ

var født i Cleve og bosatte sig som ung Mand i sidste Halvdel af det 17. Aarhundrede i Altona, hvor han blev gift med Jacob Moses Heilbuths Datter Mate. Han var Købmand og findes i 1668 blandt Købmændene ved Messen i Leipzig under Navnet »Heiman Magnus«. Han blev en formuende og anset Mand, hvem der overdroges Æreshverv i Menigheden. Han døde i Altona den 28. September 1704, Hustruen ikke 3 Aar efter den 9. Februar 1707. Medens den ene af deres Døtre blev gift med den ansete Købmand i København, Moses Meyer Goldschmidt, blev en anden Datter, Priefche, gift med

(10)

Dr. SIMON LEFMANS,

Læge i Hamburg. Han var født i Essen, hvoraf Familiens Navn »von Essen« stammer. Han studerede i Duisburg, tog Doktorgraden 1685 i Utrecht, studerede ogsaa i Heidelberg, var 6 Aar Livlæge hos Fyrstinde Bernhardine Sophie von Essen, og flyttede til Hamburg, hvor han praktiserede som Læge i over 40 Aar. Han var Menighedens Fattiglæge og nød stor Anseelse ogsaa hos Ikke-Jøder, hvilket vakte Forargelse i nogle Kredse, og Spørgsmaalet, om Kristne tør konsultere en jødisk Læge, blev offentlig debatteret. Den Tradition har holdt sig, at han har opfundet et meget yndet Plaster, som betegnedes med hans Navn. Som Anerkendelse for sin Virksomhed fik han af Senatet Tilladelse til at gaa med Portee-épée, en Ære, der paa den Tid ikke blev nogen anden Jøde til Del. Han døde højt betaget den 13. Juli 1740, hans Hustru Priefche døde Aaret i Forvejen 11. Februar 1739. En af hans Sønner var

(11)

Joseph von Essen, kaldet JOSEPH SIMON.

Han var Købmand i Altona og blev en velhavende Mand. Allerede 1726 fandtes han blandt de højtbeskattede Medlemmer af Menigheden. Han havde flere Børn, som han paa Grund af Hustruens tidlige Død den 9. April 1721 var ene om at opdrage. Han nød stor Anseelse i Menigheden for sin Fromhed, Godgørenhed og Beskedenhed. Han døde 94 Aar gammel den 4. Juli 1782 over 61 Aar efter Hustruen. En af hans Sønner

(12)

HEYMAN JOSEPH,

kendt under Navnet Chajim Essen, blev Stamfader til Familien Heyman i København. Omkring 1745 tog han til København for at forsøge sin Lykke der. (21) Meyer Moses tog sig af ham og udvirkede en Magistratsresolution af 19. Marts 1746, hvorefter Heyman fik Tilladelse til at forblive her. Han traadte ind i Levin von Halle's Guldtrækkerforretning, hvor han forblev i mange Aar. Han stiftede Familie, blev et anset Medlem af Menighedens Bestyrelse, virksom i alle religiøse og velgørende Selskaber, men etablerede sig først i 1772 som Guldtrækker. Han lejede et Sted paa det senere efter Ildebranden i 1795 nedlagte

Højbrostræde, som han tre Aar efter var i Stand til at erhverve. Beliggenheden var god, han erhvervede sig, navnlig paa Grund af sin Redelighed og Ordholdenhed, stor Tillid og blev hurtigt en meget velstaaende Mand. Han var meget godgørende, særlig hvor det gjaldt at hjælpe nogen til at komme frem. Han indlagde sig stor Fortjeneste ved at yde rentefrit Laan til mindre bemidlede Handelsfolk. Da han døde den 18. December 1788, fortsattes Forretningen først af Enken, senere af Sønnerne Israel og Philip, der havde taget Borger­ skab den 6. November 1780. Da Stedet nedbrændte, blev Forretningen flyttet midlertidig til Kristianshavn, Lille Torvegade 75 (nuv. 25), men de lejede 1797 paa Købmagergade 5 (nuv. 50), hvor Forretningen vedblev at blomstre.

(13)

PHILIP HEYMAN,

som antog Faderens Fornavn til Slægtsnavn, blev i sine yngre Dage kaldt Philip Heyman Joseph, men var bedst kendt i Menigheden under Navnet *Pheiwisch Essen*. Han fortsatte som omtalt Faderens Guldtrækkerforretning og blev en meget velhavende Mand. Han tog virksomt Del i Menighedens Anliggender, sad inde med forskellige Tillidsposter som Kasserer og Forstander, og øvede Godgørelse i udstrakt Grad. Hans Fader havde kort før sin Død paataget sig at bekoste støbte Metalstager til Synagogen i Stedet for de Blikstager, som fandtes der, men blev ved Døden forhindret i at udføre sit Forsæt. Philip Heyman indløste Faderens Løfte og lod Arbejdet udføre ikke i sit, men i Faderens Navn. Det kan her bemærkes, at 100 Aar senere bekostede Sønnesønnen, Etatsraad Martin Heyman, Lysekronerne i den nuværende Synagoge forandret til elektrisk Lys. Den jødiske Skifteret overdrog i utallige Tilfælde Philip Heyman Bestyrelsen af Enkers og Forældreløses Formue, og udnævnte ham til Værge og Formynder for dem. Med hvilken Redelighed og Offervillighed han varetog disse ret besværlige Hverv, kan bedst ses af hans Opførsel i Ulykkens Dage. Sønnen fortæller derom følgende: Han havde betroet Handelshuset Meyer & Trier Størstedelen af sin Formue. Desuden havde han der deponeret alle de Penge, som han havde at bestyre som Værge eller Formynder. Da Handelshuset ganske uventet falledede, var hans Sorg stor paa de fattiges Vegne; han betragtede Sagen, som om han selv havde forvoldt Tabet. Ved Akkorden, som blev truffen, betalte han ogsaa af sin Del hele Beløbet tilbage til dem, saaledes at de fattige ikke tabte noget. Han viste stor Offervillighed og Trofasthed imod sine Venner. Da der blev udspremt det Rygte, at hans Ven Nathan Bendix Levy havde Underskud i den Kasse, som han bestyrede paa Menighedens Vegne, gik Philip Heyman til ham og meddelte ham Rygtet og tilbød samtidig at lade Kassen revidere. Skulde der virkelig vise sig Underbalance i Kassen, var han villig til at hjælpe ham med det nødvendige Beløb, da Levy ikke var nogen formuende Mand. Det var ikke et lille Arbejde, han saaledes frivillig paatog sig. Regnskaberne skulde gennemgaa for flere Aar tilbage i Tiden, og Heymans ansete Bogholder og Slægtning, Salomon von Essen, blev betroet dermed. Det tog ham et helt Aar, inden han blev færdig, da han kun kunde benytte sin Fritid om Aftenen dertil, og Levy var næppe gladere end Heyman,

da Resultatet forelaa, som viste, at Rygtet var aldeles grundløst, tværtimod havde Levy endnu et Tilgodehavende i Kassen. Hans Uorden og Ukyndighed i Regnskabsførelse havde foranlediget det ugrundede Rygte. Heyman var ogsaa en streng Mand, baade mod sig selv og mod andre, særlig naar der var Tale om paatagne Pligter. Saaledes fortælles det, at han til Trods for den store Højagtelse og Ærbødighed, han nærede for den lærde Rabbi Schachno (Gedalia), ikke undsaa sig, da han traf ham paa et Sygebesøg, for at gøre ham opmærksom paa, at Tiden nu var inde til at forlade den syge og passe sine Pligter i Lærehuset. Han stiftede sammen med Moses Marcus Melchior Brændestiftelsen, som fik og som endnu har stor Betydning for Menighedens fattige. Han var ogsaa i mange Aar Bestyrelsesmedlem af det jødiske Begravelsesselskab. Han blev 74 Aar gammel og døde den 26. Februar 1826. Hans Søn

(14)

WULFF PHILIP HEYMAN

ønskede ikke at træde ind i Faderens Forretning, men vilde bane sin egen Vej. Han laante da af Farbroderen et Par Sølvlysestager, som han satte ud, og aabnede i meget ung Alder en Hosekramhandel i Møntergade. Han drev samtidig en Manufakturhandel sammen med en Svoger. Han var kun 20 Aar gammel, da han kunde opvise et Resultat af sin Virksomhed, en Kapital paa 10,000 Mk. Banco. Da han led Tab ved sin Forbindelse med svenske Bønder, afviklede han Manufakturforretningen og begyndte en Vekselforretning, samt handlede med Juveler. Han begyndte ogsaa at købe Ejendomme og sælge disse med Fortjeneste, saa byggede han selv; tilsidst opgav han alt andet og drev Ejendomshandel i stor Stil. Han var meget interesseret i Byggeri, og denne Interesse udvidede han til at bygge Synagoger til smaa Menigheder i Udlandet. Mange af dem mindes endnu den Dag i Dag hans store Offervillighed i den Retning. Han selv giver en Beretning om Indvielsen af saadan en Synagoge, som han har overværet, og ved hvilken Lejlighed han blev fejret som Hovedmanden. I sit Testamente bestemte han ligeledes 25,000 Rdl. til at fordeles blandt mindre og ubemidlede Menigheder i Udlandet til Bygning af Synagoger og Skoler.

Heyman købte eller opførte Ejendomme i Pilestræde, paa Hjørnet af Skindergade og Lille Kannikestræde, af Brogade og Strandgade, af Gothersgade og St. Kongensgade. Da han skulde opføre den sidstnævnte Ejendom, nægtede baade Bygningskommissionen og Kancelliet at godkende de indleverede Tegninger til Opførelse af en fjerde Etage, men Kongen, Kristian VIII, gav Befaling dertil med den Ytring, at for en Mand, der saaledes forskønnede Staden og sysselsatte saa mange Mennesker, maatte der gøres mere end sædvanligt. Men han havde ogsaa mange Bryderier med sine Ejendomme, adskillige Gange var der Ildebrand hos ham, tilsidst blev han af onde Tunger beskyldt for selv at stikke sine Huse i Brand. At Beskyldningen var aldeles uden Grund, er ganske givet. Det saas tydeligst af det Tilfælde i Pilestræde, da der opkom Ild i en af hans Gaarde, og Politidirektøren lod anstille Undersøgelse i Sagen, som endte med, at han tvang Politidirektøren til at give sig en offentlig Æresoprejsning. Han ejede ogsaa det gamle Posthus, St. Kongens

Jacobine Heyman

N. P. Heyman

gade 27, Hjørnet af Købmagergade og Højbroplads, og boede i en af sine Ejendomme paa Gammeltorv.

Heyman med sit kloge, karakteristiske Ansigt og den gravitetiske Gang var i Reglen ordknap, men kunde glimtvis vise betydelig Lune, og mange er de Historier, som sættes i Forbindelse med hans bekendte Skikkelse. Det skal saaledes være møntet paa ham, naar Goldschmidt lader den fornemme Mand sige: »Man stiller sig ikke paa Taaspidserne, om ogsaa man er en rig Mand. Penge er meget, Penge er ikke alt«. Da han sammen med sin lille skrutryggede Sekretær Berisch Lévy skulde ind i en Gaard, hvor der stod en stor Hund og gøede, sendte han Sekretæren forud med de Ord: »Berisch, geht voraus und seht, ob der Hund beisst«. Denne Sætning anvendes hyppigt den Dag i Dag, naar Talen er om et uprøvet og risikabelt Foretagende. Det fortælles ogsaa, at han, da Jacob Michaelsen efter at have anholdt om Datterens Haand var gaaet, gjorde den Bemærkning: »en Skilling i Nakken, men ingen Skilling i Lommen«. Historien er sikkert usand, men ved den barokke Humor, der lyser ud af den, karakteriserer den dog Manden.

For dem, der forstod hans tilsyneladende sammensatte, men i Virkeligheden ganske enkle Karakter, var han let at komme ud af det med, — for dem, der ikke forstod ham, var han slet ikke til at rokke! Han var den fødte Leder — overfor dem, der stolede paa ham og kunde indordne sig under hans myndige Vilje, var han usvigelig trofast — de andre tog han ikke meget Hensyn til. Han var yderst nøjsom med sig selv, ordentlig i alle Ting, prætentlig og nøjeregnende, men samtidig »large«, smaalig, men samtidig generøs, smaatskaaret, men samtidig storstilet, behandelende hver enkelt Sag, som han i det givne Tilfælde fandt paakrævet. Lige efter at han havde presset Prisen paa, hvad han vilde købe, ned til et Lavmaal, kunde han skænke mange Gange Differencen til godgørende Formaal. Lige efter at han havde insisteret paa, at en ubetydelig Leje præcis maatte betales, kunde han give mange Gange Beløbet til at bygge en Synagoge. Det fortælles, at nogle Folk, der søgte hans Hjælp til et godgørende Foretagende, hørte ham skænde paa Tjenestepigen, fordi hun havde bortkastet nogle ubrugte Fyrstikker. Da han saa gav dem et stort Beløb, blev de forbavsede. Da han bemærkede dette, sagde han: »Netop fordi jeg har passet paa de smaa Ting, kan jeg give de store Beløb«! Han plejede at sige, at den »der ikke kan passe paa Skillingerne, faar aldrig Dalerne«. Det blev ogsaa fortalt, at da han gav 50 Daler til godgørende Formaal, demonstrerede Indsamlerne mod ham under Henviſning til, at hans Søn havde givet mere, og han svarede: »Jamen han har jo ogsaa en rig Fader«. Karakteristisk for hans Humor er ogsaa hans Svar, da det under Henviſning til, at en af hans Sønner havde faaet Køretøj og Heste, blev foreslaaet, at han ogsaa skulde anskaffe sig saadanne, at han ikke vilde have nogen i sin Tjeneste, »der ogsaa spiser om Natten«!

En af hans bedste Fornøjelser var om Morgenen at spadsere med Børnene paa Voløden, forklare dem alt, hvad de saa og lære dem at regne. Senere gik han ofte med alle Børnene ud paa Frederiksberg eller Hannedal, der tilhørte ham. De havde saa Smørrebrød med og fik The derude. Saa kørte de hjem i Droske, der altid blev taget med Ordene: »De kender jo min Takst«. Denne var under den officielle, men gik Kusken ind derpaa, opvejede Drikkepengene rigeligt Differencen.

Han var en myreflittig Mand og manglede aldrig Beskæftigelse, stod tidlig op, fik Frokosten ind paa Kontoret og arbejdede lige til Middagen. Om Aftenen kom af og til David Rubin ud til ham, og de »lernede« saa i flere Timer, d. v. s. granskede Skriften, for at forstå staa Meningen af vanskelige eller dunkle Steder.

Han var ikke blot en sjælden klog og fremsynet Mand, men ogsaa en trofast Mand, og indenfor det noget barske Ydre bankede der et kærligt Hjerte, hvilket tydeligst saas i hans Forhold til Forældrene, til hvem han nærrede den største Kærlighed, og i hans Forhold til Børnene og deres Familie.

I nogle Noter, han efterlod angaaende sine Forfædre, og hvoraf en Del er anført her, fremhæver han: Jeg nedskriver dette i den Hensigt, at mine Efterkommere skulde have nogen Kendskab om deres ærværdige Herkomst, fordi den næste Slægt skulde vide dette, og deres Børn, der blive dem født, skulde atter herom fortælle til deres Afkom paa dette, at disse ej skulde glemme Guds Værker og varetage hans Bud.

Sine Ejendomme solgte han efterhaanden, Ildebrandshistorien har aldrig hørt op med

at pine ham, og paa hans 70-aarige Fødselsdag overgav han sine endnu tilbageblevne Ejendomme til sine Børn og Svigerbørn.

Stærk i Troen, fast af Karakter og fuld af Sindsro var Wulff Heyman eller Rabbi Wulff Chajim, som han kaldtes, lige til sin Dødsstund. Da han kort før sin Død skulde nedskrive sin sidste Vilje, begyndte han dette Arbejde med disse Ord: »Munter i Sind, glad i Hjerte og med Tak til den gode Gud for alt nedskriver jeg o. s. v.« Hver Enkelthed tænkte han paa. Hvad der skal gøres efter hans Død, ved hans Begravelse, paa Aarsdagen for hans Død, alt det og mere til bestemte han aldeles nøjagtigt. Da han laa paa det yderste og følte, at hans Time var kommen, lod han Lysene tænde i Lysekronen, at Stuen kunde se ud som en Festhal, samlede sin Hustru og sine Børn om sig og tog Afsked med hver enkelt og bad han dem alle forlade sig; thi sagde han, »Sjælen er ikke saa villig og glad ved at forlade Jorden, som den skal være, naar ens Kære omringer en og Kærligheden til dem holder den tilbage.« Saa blev han ene med dem, der skulde synge Dødssangene ved hans Henfart. De begyndte paa den Sang, der synges i det Øjeblik, Livet viger, men han sagde: »Endnu er ikke dens Tid kommen, vent, først om en Time er Øjeblikket dertil.« Saa laa han stille, mens Sangen lød, og læste de Bønner, med hvilke den troende Jøde skal dø, indtil han sov hen. Det gjorde naturligvis et meget stærk Indtryk paa alle de tilstedeværende. Svigersønnen Jacob Michaelsen talte ofte derom og udtalte det Haab, at han maatte faa en lignende Død, et Ønske, der, som det følgende viser, ogsaa gik i Opfyldelse.

I en af Datidens Aviser omtales han paa følgende Maade:

»Den gamle Heyman. Som meddelt er Grosserer W. P. Heyman i Kjøbenhavn afdøet ved Døden i en Alder af 72 Aar. For 50 Aar siden, da han begyndte at drive selvstændig Forretning, var han aldeles uden Formue, men drev det ved Dygtighed og Sparommelighed saa vidt, at han døde som den største Grosserer og som en af de rigeste Mænd i Kjøbenhavn. Hovedkilden til hans Formue skal have været de fra Begyndelsen af Aarhundredet bekjendte Nationalbankspeculationer og Ejendomshandler i de saakaldte »gode Tider«. Den afdøde hørte til de meget sparsommelige Mennesker, hvor Talen var om sin egen Person, men derimod virkede han i en udstrakt Velgørenhed blandt de Fattige i den jødiske Menighed i København, ligesom han var et af de højeste bidragydende Medlemmer af de mange bekjendte velgjørende Institutioner, som findes i den nævnte Menighed. I de tre sidste Aar skjænkede han hvert Aar paa sin Fødselsdag 10,000 Rdl. til milde Stiftelser, til Idiotanstalten paa Bakkehuset, til Opdragelsesanstalten paa Flakkebjerg, etc. I hans Testamente skal der ogsaa være sørget for Bidrag til disse samt til flere Privatpersoner, som han har pensioneret. Ligeledes skal han efter Sigende have skænket flere Penge til et Par jødiske Menigheder i Udlandet, hvor han har opholdt sig paa sine aarlige Udenlandsrejser. Trods sin høje Alder og lange Sygdom døde han dog med fuld Bevidsthed, efter at have taget Afsked med hele sin Familie og at have givet Anordninger angaaende sin Begravelse. Han hørte til den strænge orthodoxe Skole, som med ham taber sit sidste indflydelsesrige Medlem i Menigheden. Hvor strengt han i denne Henseende holdt paa sine Principer, fremgaar deraf, at han, da man for nogle Aar siden vilde gaa videre i Reformer, end han

syntes om, var fuldt og fast bestemt paa, hvis man gjorde det, at offre 50,000 Rdl. paa at bygge en ny Kirke for egen Regning, hvor Gudstjenesten kunde holdes efter gammel Ritus. Hans uhyre Formue gaar nu over til hans syv Børn, af hvilke den ældste er Commerce- raad J. W. Heymann, men bliver for den langt overvejende Deels Vedkommende i Kjøbenhavn.«

Wulff Ph. Heyman var gift to Gange, først med Gitl, Datter af Isac Moses, Forstander i Elmshorn; efter hendes Død den 9. Juli 1833 flyttede han for et Aars Tid til Hamburg. For anden Gang blev han den 8. September 1835 gift med (18) Jacob Salomon Meyers Datter, Jacobine. Han døde næsten 73 Aar gammel den 20. November 1866.

Hans Børn af første Ægteskab var:

Etatsraad Isak Heyman, gift med Johanne (Hanchen) født Levvsohn,
Jette, 1° gift med Julius Simon Lazarus, 2° med Meyer Levy,

og af andet Ægteskab:

Etatsraad Philip W. Heyman gift med Hanne, født Adler,
Etatsraad Martin Heyman, gift med Poulina, født Nathan,
Rikke, gift med Diamanhandler Schiff i Hamburg,
Hanne, gift med Grosserer M. L. Bramson,
Betty, gift med Generalkonsul Gottfried Ruben,
Helene, gift med Grosserer J. C. E. Michaelsen.

(15)

JACOB MEYER

var født i Frankfurt a/Main som Søn af Meyer Hausen, der i Slutningen af det 17. Aarhundrede led Martyrdøden. Aarsagen dertil er imidlertid ikke oplyst. Han udvandrede til Altona, hvor han nedsatte sig som Købmand og Bankier, og blev ogsaa Leverandør til den danske Arme. Han blev en af de mest ansete Mænd i Menigheden, hvis Leder han var i adskillige Aar. Han spillede en meget stor Rolle i det vaagne Menighedsliv, der udfoldede sig der paa den Tid. Et Vidnesbyrd derom og om hans Anseelse i Almindelighed findes i det Memorandum, som det besejrede Parti i 1754 indsendte til Kongen med en Klage over det stedfundne Valg: »Bei einer früheren Wahl hatte sich der Fabrikant und dänische Armeelieferant Jacob Meyer, wegen seiner grossen Wohlthätigkeit bei Christen und Juden, bei Zivil und Militär ungemein beliebt, geweigert, das Vorsteheramt anzunehmen. Auf eine solche Weigerung war damals eine Strafe von 40 Rthl. gesetzt. In Anbetracht seines grossen Einflusses sollte aber Meyer nach der Bestimmung des Oberrabbiner Ezechiel ausnahmsweise 500 Rthl. zahlen. Um diesen Preis stand er von seiner Weigerung ab.« Han døde 1766.

Den ene af hans Sønner

(16)

AMSEL JACOB MEYER

tog til København, hvor hans Slægtning (21) Meyer Moses drev en betydelig Virksomhed som Købmand og Fabrikant, og hvis Datter Brendle han ægtede. Han, som blev Stamfader til den udbredte Slægt Meyer, ogsaa kaldet Hausen, overtog 1750 Svigerfaderen, Meyer Moses' Forretning, efter at have løst Borgerskab den 19. Maj 1749. Efter en kort Tid at have boet i Løvstræde og paa Østergade, købte han Gaarden Nr. 13 (nuv. 44) paa Gamme-
melstrand, hvor Forretningen vedblev at være til Ildebranden 1795. Næst efter Sønnerne Moses og David, den senere Hofraad, der havde etableret sig i 1774 og grundlagt det be-
kendte Handelshus Meyer & Trier, var han den højstbeskattede blandt Jøderne. Han var et anset Medlem af Menighedens Styrelse og tog virksomt Del i alle velgørende Selskaber. Efter hans Hustrus Død i 1763 blev han gift for anden Gang med Broderdatteren Hizl fra Altona. Han døde den 8. December 1798 og efterlod 12 Børn, 6 af første, 6 af andet Ægteskab. Til de første hørte

(17)

SALOMON AMSEL MEYER

som var født i København den 23. Maj 1759. Han lærte Handelen hos Faderen, og traadte ikke, lige saa lidt som Brødrene Moses og David, ind i Faderens Forretning, men etablerede sig selvstændig. Efter i August 1782 at have giftet sig med *Abraham Goldschmidts* Datter fra Altona, erhvervede han den 15. November 1784 Borgerskab som Handelsmand. Han var hurtigt kommen frem, han blev en højtbeskattet Borger, men til Trods derfor, flyttede han, da Ildebranden 1795 havde fortæret hans Ejendom i Snaregade og Vares-
lageret, allerede i Juli samme Aar til Altona, hvor Hustruens Slægt havde ment, at han havde Udsigter til at faa Anvendelse for sine Erfaringer og den medbragte, ikke ubetydelige Kapital. Dog var han allerede dengang en nedbrudt Mand, han blev syg og døde der 3 Maaneder efter, den 25. Oktober. I sit Testamente af 22. Oktober udsatte han et større Beløb til Legater, som skulde uddeles i København, og desuden et Beløb til Genopbyggelse af den lige nedbrændte Synagoge. Hans eneste Barn var

(18)

JACOB SALOMON MEYER.

Denne var født i København i 1783. Efter Faderens Død kom han med Moderen tilbage til København og kom tidlig i Handelslære. Den 19. Maj 1802, altsaa 19 Aar gammel, tog han Borgerskab som Kommissionær, men blev 2 Aar efter, den 11. Juli 1804, Gros-
serer. Han drev en betydelig Forretning i Manufakturvarer en gros og blev en meget anset Mand. Han var Medlem af mange Velgørenhedsselskaber, bl. a. i Direktionen af Friskolen for Drengene, som oprettedes hovedsagelig af Hofraad Meyer og blev betænkt af ham med et betydeligt Beløb i hans Testamente. Det faldt i Jacob Meyers Lod som Exekutor i Boet at føre Farbroderens Vilje ud i Livet og fastsætte Bestemmelserne, under hvilke Skolen skal

nyde Hofraad Meyers fyrstelige Gave. Han var gift med sin Slægtning Meyer Israel Meyers Datter Jette fra Altona. Han døde 62 Aar gammel den 16. September 1845. Hans Datter Jacobine blev gift med (14) *Wulff Philip Heyman*.

Den anden af (15) Jacob Meyers Sønner,

(19)

ISRAEL MEYER,

fortsatte sammen med Broderen Levin Faderens Forretning i Altona, dog havde han ogsaa faaet Tid til at befatte sig med rabbiniske Studier, hvorom de Værker i Manuskript, som findes endnu i Menighedens Bibliotek i Altona, bærer tydeligt Vidnesbyrd. Han døde i høj Alder 1802. Hans Søn

(20)

MEYER ISRAEL MEYER

var ligeledes Bankier i Altona og bliver rost for sin Lærdom og Godgørenhed. Han blev gift med *Zipora Fradl*, Datter af (30) *Overrabbiner Hirschel Levin* i Berlin, og blev derved beslægtet med nogle af de mest ansete Slægter i Tyskland og Polen. Meyer Israel Meyers Datter Jette blev gift med (18) Jacob Salomon Meyer.

(21)

MEYER MOSES, ogsaa kaldet Meyer Hausen,

kom som ung Mand her til Byen fra Frankfurt a/Main og medbragte Arbejdsiver, Foretagssomhedens Aand og de nødvendige Midler til at arbejde med. Den 15. Oktober 1728 fik han kgl. Tilladelse til at nedsætte sig her i Byen, og da han tilbød Kautions paa 2000 Rdl., fik han Ret til at indrette en Pløds-Fabrik og dertil at indforskrive »den berømte Mester Hans Carl Wilde«. Næppe 2 Aar efter udvidede han Virksomheden og opnaaede den 27. Marts 1730 Tilladelse til at »indrette Manufaktur af Guld- og Sølv Galuner«. Samme Aar faar han Borgerskab til »at være Fabriqueur paa Pløds og Guldtraad« med Tilføjende: han vandt sit Borgerskab og gjorde Ord. Disse Privilegier blev efter Tronskiftet konfirmerede den 4. April 1732 og senere den 19. Januar 1745 udvidede paa hans Børn af begge Køn. Denne kongelige Extension indeholder følgende Betingelser: »*jedoch dieses mit der condition, dass . . . ihre Gold-Zieher Arbeit lediglich von hiesigen Bürgern verfertigen lassen und dazu so wenig jemanden von ihrer Nation gebrauchen sollen, als wenig ihnen verstattet ist, Gesellen und Jungen darauf im Hause zu halten, oder sonsten andere Leute als die, so ihre Bürgerschaft genommen und wirklich in hiesiger Unser Residentz angesessen sind.*« Da han paa den Tid endnu var en forholdsvis ung Mand, synes det at være særlig forudseende allerede paa den Tid at søge Privilegierne overdragne til Børnene og udtrykkelig at kræve, at der ikke skal gøres Forskel paa Sønner og Døtre. Forklaringen ligger imidlertid i den

Omstændighed, at der her til Byen var kommen en Slægtning af ham, (16) *Amsel Jacob Meyer* fra Altona, og denne skulde ægte Datteren *Brendle*.

Igennem Indkvarteringskattelisterne kan man følge Udviklingen af hans Virksomhed. I 1733 havde han allieret sig med *Moses Nathan* og blev straks ansat til det høje Skattebeløb af $1\frac{1}{2}$ Portion. 1738 blev det forhøjet til 2 og 1743 til 3 Portioner, det højeste en Jøde blev ansat til i dette Aar. Samme Aar købte de Ejendommen *Silkegade No. 67* (nuværende No. 6), som blev ansat til 385 Rdl. i Grundtaxt, medens han samtidig skulde betale 40 Rdl. i Kopskat. 1746 flytter *Meyer Moses & Moses Nathan* til *Skindergade 44* (nuv. 29), hvilken Ejendom de erhvervede i 1749. To Aar senere, efter at *Forretningen* var gaaet over til *Amsel Jacob Meyer*, købte *Moses Meyer* en Ejendom i *Lille Kongensgade*, som blev lejet ud til nogle Officerer, medens han selv købte en Gaard i *Vimmelskaflet* som *Beboelseshus*. 1757 købte han igen en Ejendom i *Fiolstræde*, som han ikke betalte Skat af, da den stod ledig, hvorimod han for *Gaarden* i *Vimmelskaflet* maatte betale 585 Rdl. i Grundtaxt og 4 Portioner i *Næringsskat*. Aaret efter køber han en Gaard med dertil hørende Have udenfor Byen og betaler en Ubetydelighed for den Indtægt, han som »Gartner« har af Haven. Efter hans Død 1760 sælger *Enken* *Gaarden* med Haven til *Gotlob Bærentsen* paa *Store Raunsburg*. *Meyer Moses* var to Gange gift. Første Gang med *Hewle, Jacob Sterns Bings Datter* fra *Frankfurt a/Main*, som døde i ung Alder den 9. April 1745, anden Gang med *Edle, Bendix Beyfus' Datter*, der var Enke efter *Joseph Berendt Cohen* i *Frankfurt a/Main*. I første Ægteskab havde han kun en Datter, *Brendle*, der blev gift med den førnævnte (16) *Amsel Jacob Meyer*. I andet Ægteskab fødtes ham 4 Børn, en Søn og 3 Døtre.

(22)

MEYER KATZENELNBOGEN

var født i Byen *Katzenelnbogen* i *Hessen-Nassau* c. 1480. Som ung blev han sendt til *Rabbinerskolen* i *Prag*, hvorfra han tog til *Padua* for at fuldende sine Studier der hos *Rabbiner Juda Minz*. Han var en meget oplyst Mand og blev vidt berømt for sin Lærdom og Klogskab. Da han var bleven gift med *Rabbinerens Sønnedatter*, forblev han i *Padua* og blev efter *Lærerens Død* hans Efterfølger i *Embedet*. Med *Stillingen* var ogsaa forbundet *Præsteembedet* i *Venedig*, hvortil han jævnlig kom for at varetage *Embedets Forretninger*. Han nød stor Anseelse, og hans Værker vidner om, at han stod i *Forbindelse* med de lærdeste Mænd paa den Tid, og om hans sjældne Frisind paa den ene Side, og *Bestemthed* og *Fasthed* paa den anden Side, særlig hvor han mente, at nogen havde lidt *Uret*. I 1554 mistede han alle sine Bøger, idet *Paven, Julius III*, havde anordnet, at alle *Talmudiske Værker* skulde brændes, hvilket han beklager meget stærkt, og hvorefter han raader til ikke at stole paa den af ham afgivne *Responsum*, da han for Tiden maa stole paa sin *Hukommelse*. Han døde c. 85 Aar gammel den 12. Januar 1565. Han var gift med *Hannah*,

Datter af *Abraham Minz* (født c. 1445, død c. 1530). Denne var fulgt efter sin Fader som Rabbiner i Padua. Faderen var den meget bekendte *Juda Minz*, der var født i Mainz c. 1409, og som da Jøderne den 29. Oktober 1462 blev fordrevne fra Byen, var rejst til Italien og blev Rabbiner i Padua. Han var i Embedet i 47 Aar og døde over 100 Aar gammel i Aaret 1509. Hans Grav blev endnu samme Aar, da Krigen rasede udenfor Byens Mure, sløjftet, men der valfartes dog endnu en Gang om Aaret til det Sted, hvor man formoder, at den har ligget. Meyer Katzenelnbogens Søn var

(23) SAMUEL JUDA KATZENELNBOGEN.

Han var født i Padua, hvor han blev uddannet til Rabbiner. Han var først Faderens Medhjælper, særlig efter at dennes Syn var blevet svækket. Efter Faderens Død blev han Rabbiner i Venedig, hvor han oprettede en Skole, som blev meget søgt. Hans Elever for-gudede ham og stillede hans Billede op i deres Lærhuse. Han var berømt for sine Tale-gaver og imponante Skikkelse forenet med Værdighed, Klogskab og Visdom. Han var vel-havende og meget godgørende. Nogle af hans Taler blev udgivne, men der findes mange Værker af ham i Manuskript. Han døde i Venedig den 25. Marts 1597, men blev begravet i Padua, hvor hans Grav endnu findes. Hans Søn var

(24) SAUL WAHL,

født i Padua c. 1545. Historien fortæller om ham, at han levede som en meget anset, lærd og klog Mand i Brest-Litovsk, hvor han byggede en Synagoge og et Lærhus med Fribolig til Lærere og Elever og var Jødernes Talsmand i hele Lithauen og Polen. Men i Traditionen lever han som »Kongen for en Nat«. Historien, som er Grundlaget for Traditionen, lyder saaledes: Prins Nikolaj Radziwill med Tilnavnet den Sorte ønskede at gøre Bod for sine mange Ugerninger, som han havde begaaet i sin Ungdom, og foretog en Pilgrimsfærd til Rom for at bede Paven om at paalægge sig Bod for sine Synder. Paven bestemte, at han i nogle Aar skulde leve en fattig omflakkende Tiggers Liv og ikke give sig tilkende for nogen. Da Tiden var omme, befandt Radziwill sig hjælpeløs og uden Midler i Padua og henvendte sig til Rabbieren og bad ham anvise sig en Mand, der kunde laane ham Penge, for at kunde rejse hjem paa en Maade, der anstod hans høje Rang. Rabbieren for-synede ham med Penge, og som Tak lovede han at hjælpe ham med at opsøge Sønnen Saul, der var sendt til Polen for at besøge Rabbinerskolen der, og som i længere Tid ikke havde ladet høre fra sig. Ved Hjælp af Sønnens Billede, som han tog med sig, fandt han ham i Brest-Litovsk. Han blev saa begejstret over Sauls Dygtighed og gode Forstand, at han tog sig af ham og forsynede ham med alle mulige Midler for at han kunde fuldende Stu-dierne. Til sidst raadede han ham til at forblive i Polen og gav ham Midler til at blive Købmand. Sauls Forbindelse med Prins Radziwill skaffede ham Adgang hos de mange Adels-mænd i Polen, og han blev hurtig rig og anset og vandt særlig Berømmelse for sin Klog-skab og Hjælpsomhed. Da Kong Báthori døde i 1586 og Adelsmændene var forsamlede for at vælge Efterfølgeren, kunde de ikke blive enige, og da de heller ikke vilde overtræde

den Lov, som befalede, at Efterfølgeren skulde være valgt inden 24 Timer efter en Konges Død, foreslog Prins Radziwill at de skulde vælge Saul, som de allesammen kendte og skattede, til Konge, indtil de kom til et Resultat. Saaledes blev han udraabt og levede som »Kong Saul«. Navnet »Wahl« fik han ikke, som nogle mener, fordi han blev valgt, men af Hensyn til hans Afstamning fra Italien, som kaldtes »Val«.

Traditionen bliver ikke støttet af Historien, men hans store Betydning og Indflydelse til Jødernes Bedste, hans store Lærdom, Klogskab og Gavnildhed er en Kendsgerning. Han døde i Brest-Litovsk c. 1617. Hans Gravsten findes ikke, men Grundstenen til den gamle Synagoge, der ved Bygningen af Fæstningen i 1844 blev nedbrudt, nævner ham som den, der har bygget den til Minde om sin Hustru Debora. Han havde flere Børn. Datteren af Sønnen *Juda*, *Dina*, var i andet Ægteskab gift med Rabbiner (27) Abraham Joschua Heschel og blev Stammer til en udbredt Slægt. En anden af hans Sønner

(25)

MEYER WAHL

blev Rabbiner i sin Fødeby Brest-Litovsk. Han havde af Faderen arvet Trangen til ogsaa at interessere sig for Befolkningens almindelige Vel, og i Aaret 1623, da de aarlige Landemøder for Polens Vedkommende blev umuliggjorte, stillede han sig i Spidsen for Sagen og iværksatte Møderne afholdt i Brest-Litovsk med Delegerede fra Lithauen. Han var den Gang højtbedaget, og af Hensyn til hans høje Alder blev det bestemt, at saalænge han levede, skulde Møderne afholdes i Brest-Litovsk, da disse ikke kunde tænkes afholdt uden hans Medvirken. Han døde c. 1630. Hans Datter Debora blev gift med

(26)

JACOB HIRSCH,

der ogsaa var født i Brest-Litovsk som Søn af den lærde Rabbiner Ephraim Hirsch Ladmirer. Han fulgte Faderens og Forfædrenes Fodspor og blev efter Svigerfaderens Død i 1630 Rabbiner i sin Fødeby, senere i 1635 blev han kaldt til Lublin, en af Polens større Byer. De enkelte rabbiniske Afhandlinger, som findes bevaret efter ham, vidner om hans store Lærdom. Han døde i Lublin d. 27. November 1643. Sønnen

(27)

ABRAHAM JOSCHUA HESCHEL

overstraaledede Faderen, han nævnes blandt de mest ansete Rabbidere i Polen. I sin Ungdom var han Faderens Medhjælper ved Ledelsen af de talmudiske Højskoler i Brest og Lublin, hvor han forblev efter Faderens Død som Skolens Leder og fra 1650 tillige som Rabbiner. Nogle faa Aar efter, i 1655, blev han kaldet som Rabbiner til Krakau, hvor han ligeledes var Leder af en stor Skole. Da de store Jødeforfølgelser, som begyndte 1648, hjem søgte Polen og udartede til grusomme Myrderier, hvorved Lublin led meget, og hvorunder mange af de bedste Mænd maatte falde som Ofre kort Tid efter, at han havde forladt Byen, paa

tog han sig fra sit sikre Tilflugtssted at rejse til Wien for ved Kejsershoffet at søge Beskyttelse for sine Trosfæller. Han tilbragte nogle Aar i Wien og vendte tilbage til Krakau, hvor han døde den 3. Oktober 1663. Hans Søn af andet Ægteskab med Sønnedatteren af (24) Saul Wahl var Rabbiner.

(28) SAUL HESCHEL.

Først var han Rabbiner i den lille By Lokacze, derefter kom han i 1688 i samme Egenskab til Brest. Fra Opatov blev han omkring 1697 kaldet til Faderens sidste Virkekreds i Krakau. Der blev han dog kun faa Aar, i 1704 forlod han Byen og flyttede til Breslau, hvor han levede uden Stilling til 1707, da han blev kaldet som Rabbiner til Amsterdam. Han tiltraadte Rejsen straks, men i Gross Glogau blev han overfalden af en farlig Sygdom og døde der efter nogle Dages Forløb den 19. Maj 1707. — Levin Saul eller, som han kaldte sig

(29) LØB SAUL LÖWENSTAM,

Søn af ovennævnte, var født 1691 i Brest og blev efter Familiens Traditioner opdraget til Rabbiner. Da han var 17 Aar gammel, blev han gift med (33) *Zewi Hirsch Aschkenasis* Datter, *Mirjam*, og fulgte med Svigerfaderen til Hamburg, Amsterdam og Lemberg for at fuldende sine Studier. Han blev først Rabbiner i Dukla, derfra blev han kaldt til Tarnopol, men maatte paa Grund af Stridighed med den Part af Menigheden, der var Tilhængere af den for hans Skyld fordrevne Forgænger i Embedet, i 1620 forlade Stillingen og tage imod Valget i Rzeszow (Galizien), som var mindre anset. Nogle Aar efter blev han kaldet til Gr. Glogau, hvor han forblev til 1739, da han blev kaldet til Lemberg. Han har næppe tiltraadt denne Stilling, da han i 1740 blev udset til at blive Arvtager af Svigerfaderens og Faderens endnu ikke tiltraadte Rabbinerstilling i Amsterdam. Der blev han omsider Resten af sine Dage og var virksom til at oprette Skoler, som han forsynede med mange Bøger, og med at lede dem. Han mistede Hustruen den 19. Juli 1753 og døde 2 Aar efter den 2. April 1755. — Hans Søn var

(30) HIRSCHEL LEVIN

ogsaa kaldet Hirschel Löbel. Han var født 1721 i Rzeszow. Han nøjedes ikke som sine Forfædre med at befatte sig med rabbiniske Studier, men dyrkede ogsaa andre Videnskaber som Philosophie og Grammatik. I ung Alder vakte han Opsigt ved sin Deltagelse i en staaende Strid blandt jødiske Lærde. Han var kun 30 Aar gammel, da han blev kaldet som Ovrerrabbiner til London. Livet i den store By behagede ham dog ikke i Længden, og han længtes efter at komme til et Sted, hvor Studiet af de talmudiske Discipliner var mere almindeligt end i London, og da dette rygtedes i Halberstadt, blev han kaldet dertil, og han modtog Kaldet. Derfra blev han kaldet som Rabbiner til Mannheim, hvor han

forblev i 2 Aar, og kom 1772 som Overrabbiner til Berlin. Han sluttede varmt Venskab med Mendelssohn, og var den første, der kunde indse den store Betydning for Jøderne af at faa Bibelen oversat paa tysk og i jødisk Aand. Da Mendelssohn udgav sin Bibeloversættelse, var han blandt de faa Rabbinere, der medgav Værket sin Anbefaling. Af Regeeringen blev han opfordret til paa tysk at affatte de civile Love og Retsregler, hvorefter Rabbinerne dømmer i Arve- og Skiftesager, samt den jødiske Ægteskabslov. Han betroede Hvervet til Mendelssohn, som ogsaa i 1783 udgav »Ritualgesetze der Juden«. Han har ogsaa oversat flere philosophiske Værker paa hebraisk og sendte Mendelssohn dem som Tegn paa sin Hengivenhed og Anerkendelse. I sine ældre Dage havde han Modgang paa Grund af sin Søns hadefulde Optræden imod en Rabbiner i Hamburg, som han forhaaenede i en af ham under Pseudonym udgiven Bog, noget som ikke blev billiget fra nogen Side, men dog forsvarede af Hirschel Levin, til Trods for at han selv, før han kendte den virkelige Forfatter, havde ytret sig med at ville optræde imod ham. Han døde 79 Aar gammel den 26. August 1800. Hans Datter *Zipora Fradl* blev gift med (20) *Meyer Israel Meyer* i Altona.

(31)

EPHRAIM COHEN

var født 1616 i Wilna, hvor han i ung Alder blev ansat som Rabbiner. Under Jødeforfølgelserne i 1648 flygtede han sammen med Familien og kom paa sin Vandring til Mähren, hvor han fik Ansættelse som Rabbiner i Meseritsch. Efter 6 Aars Forløb maatte han paa Grund af Krigsuroligheder forlade Byen og han fandt Tilflugt i Prag, hvor han aabnede en Talmudskole. Derfra kaldtes han af den rige og ansete Jacob Koppel til Wien, hvor han var Leder af et Lærehus. I 1666 blev han kaldet som Rabbiner til Ofen (Ungarn), hvor han i 12 Aar fik Lejlighed til at udfolde en rig Virksomhed som Rabbiner og Lærer. Han døde der af Pest den 3. Juni 1678 i sit 63de Aar. Hans lærde Afhandlinger, som efter hans Død blev udgivne af Sønnen, nyder den Dag i Dag stor Anseelse og bliver læste og citerede i beslægtede Værker. Han var gift med Rabbiner Elias Datter Rachel, som døde 15. November 1684. Deres Datter Nechamah blev gift med

(32)

JACOB ASCHKENASI

fra Wilna. Denne havde ført et meget omtumlet Liv. Under Jødeforfølgelserne i Polen i 1648 var han blandt dem, der var viet til Døden og havde kun Bøddelens Medlidenshed med hans Ungdom at takke for, at han blev skaanet. Men det skete i yderste Øjeblik, saaledes at hans Lidelsesfæller, der ved Flugt unddrog sig Skæbnen, beredte hans Hustru, der sammen med Faderen, Ephraim Cohen, var flygtet til Mähren, at Manden i deres Paasyn blev halshugget. Efter et halvt Aars Forløb fik Manden omsider Hustruens Opholdssted opsporet og bosatte sig i Mähren, først i Trebitsch, senere i Ung.-Brod. Efter at Svigerfaderen var blevet Rabbiner i Ofen, flyttede Jacob Aschkenasi sammen med ham der-

til, og blev efter hans Død i 1678 valgt til hans Efterfølger i Embedet. Men heller ikke der fandt han Ro. Byen stod under Tyrkernes Herredømme og blev ofte angreben af kejserlige Tropper. Under den langvarige Belejring blev Indbyggerne mishandlede, da de mistænkttes for at sympatisere med Fjenden. Rabbineren blev ført bort som Gidsel, og efter at have udstaaet store Lidelser blev han løskøbt af rige Jøder i Berlin. Jacob Aschkenasi var nu bleven træt og søgte Hvile i Forfædrenes Land. Han udvandrede til Palæstina og døde i Jerusalem omkring 1695 i sit Livs 73. Aar. Hans Søn var

(33)

ZEWI HIRSCH ASCHKENASI.

Han var født i Mähren og blev som ganske ung sendt til Højskolen i Saloniki, derefter til Konstantinopel og Belgrad, hvorefter han kom tilbage til Ofen, hvor han blev gift. Ved Byens Belejring i 1686 blev hans Hustru og Barn dræbt, og han selv flygtede til Serajewo, hvor han blev valgt til Rabbiner. I 1689 blev han af Krigen fordreven derfra og flygtede over Italien til Tyskland og bosatte sig i Berlin, hvor han blev gift for anden Gang med (34) Salomons Mirels=Neumarks Datter. Derefter flyttede han til Hamburg, hvor Svigerfaderen var bleven Rabbiner, og ernærede sig der meget kummerligt som Klaus=Rabbiner. Efter Svigerfadens Død i 1707 valgtes han til dennes Efterfølger i Embedet — dog kun af Menighederne Hamburg=Wandsbeck og ikke i Altona. De Stridigheder, som fulgte derefter, foranledigede ham til at opgive Stillingen, og han blev senere, i 1710, kaldet som Rabbiner til Amsterdam. Men Stridighederne fulgte med ham, og han saa sig nødsaget til ogsaa at opgive denne Stilling, hvorefter han rejste til London, Emden, Halberstadt; kom saa tilbage til Hamburg, hvorfra han i 1714 blev kaldet som Rabbiner til Lemberg, hvor han endte sit omflakkende Liv den 2. Maj 1718 i en Alder af 58 Aar. Hans Datter *Mirjam* blev gift med (29) *Löb Saul Löwenstam*.

(34)

SALOMON MIRELS=NEUMARK

var født i Wien c. 1624 som Søn af en anset Købmand. Ved Jødernes Uddrivelse fra Wien i 1670 flyttede han til Berlin, hvor han til Trods for sin theologiske Uddannelse befattede sig med Handel i stor Stil sammen med Broderen. I 1678 udvirkede den brandenburgske Gesandt Tilladelse for ham til at opholde sig nogle Uger i Wien for at forberede et Laan til Kurfyrsten af Brandenburg. Dog opgav han Forretningen, da de forenede Menigheder Hamburg, Altona og Wandsbeck i 1680 valgte ham til deres Rabbiner, hvilken Stilling han beholdt til sin Død d. 28. November 1707.

Han Datter Sara blev gift med (33) *Zewi Hirsch Aschkenasi*.

(7)

JACOB CARL EMIL MICHAELSEN

blev født i København d. 22. August 1835 som Søn af (6) Michael Jacob Michaelsen. Han gik i Efterslægtens Skole og kom efter sin Udtrædelse derfra i M. E. Hannovers Forretning, blev senere Prokurist der, og var særlig aktiv i Forretningen under Krisen 1857. Da H. døde, besørgede han Afviklingen af Forretningen.

Den 23. November 1858 startede han sammen med sin senere Svoger Philip W. Heyman en Forretning i Smør og Fedevarer. Kompagniskabet hævedes dog efter faa Aar, og Michaelsen startede d. 1. Oktober 1861 sin egen Forretning, hovedsagelig i Mel og Fedt, og foretog i Forbindelse hermed en Række Rejser, navnlig i Sverrig, men ogsaa i andre Lande som Skotland. Ved Melforretningen kom han i Forbindelse med Kirstinebjerg Mølle og overtog ved Ejeren Rubows Død Administrationen af den i nogen Tid. Han fik her ved Lejlighed til at lægge sine udprægede administrative Evner for Dagen, og da Kehlets Chocoladefabrik nogen Tid efter kom i Vanskeligheder, blev han indsat som Administrator med det Resultat, at Forretningen atter kom paa Fode. Da Christian Drewsen kom i Vanskeligheder, blev Michaelsen antaget som Administrator. Resultatet deraf var, at da Drewsens Papirfabrikker ved Strandmøllen, Ørholm og Nymølle gik ind under De forenede Papirfabrikker, kunde Drewsen trække sig tilbage som Millionær. Michaelsen forvaltede hans Penge, indtil han døde. Michaelsen indtraadte i De forenede Papirfabrikkers Bestyrelse og fungerede som kontrollerende Direktør lige til sin Død. Ved den derefter følgende Generalforsamling udtalte Selskabets Formand, Højesteretssagfører Zahle, sig i høje Ord om hans Arbejde i Bestyrelsen, og det følgende Aar, da Aktionærer fremsatte Indvendinger mod Udvidelse af Bestyrelsen, svarede han bl. a.:

»Da Grosserer J. C. E. Michaelsen, der var i Besiddelse af en enestaaende Erfaring paa Papir-omraadet og næsten daglig mødte i Forretningen og udførte et meget betydeligt Arbejde, var Medlem af Raadet, kunde det forsvares at have færre Medlemmer, men det har efter hans Død stadig været paatænkt at supplere Raadet«.

Omkring 1876 tog Michaelsen sammen med Svogrene Meyer Levy, Philip Heyman og Bramson en Andel i »Gosch Tændstikfabrik« og deltog i Fabrikkens Ledelse, indtil Selskabet gik over til et A/S, i hvis Bestyrelse han indtraadte og forblev en halv Snes Aar.

Han var Medlem af det mosaiske Trossamfunds Repræsentantskab fra 1871 til 1884, ligeledes af godgørende Institutioner som Smøruddelingen, Brændselsuddelingen etc. Paa sin 70-aarige Fødselsdag stiftede han et til Grosserer-Societetet overgivet Legat for trængende Enker. Paa sin 50 Aars Jubilæumsdag som Grosserer udnævntes han til Ridder af Dannebrog.

Paa Grund af sine administrative og offentlige Hverv, og da han meget interesseret fulgte med i alle Sønnernes og Svigersønnernes Virksomheder, indskrænkede han lidt efter lidt sin egen Forretning og var ikke særlig aktiv i denne de sidste 20 Aar af sin Levetid.

Jacob Michaelsens to yngre Brødre var Sigvard, gift med Charlotte født Wagner, han overtog Faderens Forretning, førte den videre og vedligeholdte dens højt ansete Navn i Hattebranchen over hele Skandinavien, samt Albert, gift med Johanne født Raffel, der efter i en hel Del Aar at have drevet selvstændig Forretning, overtog Repræsentation for De forenede Papirfabrikker og var yderst afholdt mellem deres Kunder.

Den 12. Juni 1864 giftede J. C. E. Michaelsen sig med Helene Heyman.

Jacob Michaelsen boede i over 30 Aar om Vinteren paa 2. Sal i Frederiksgade 19 og om Sommeren paa Villa »Søfryd«, Ny Taarbæk, Strandvej 117. Han ejede begge disse Steder og købte faa Aar før sin Død ogsaa Ejendommen Frederiksgade Nr. 21, der havde tilhørt hans bedste Ven Harry Levin, og som havde fælles Gaard med hans Hus.

Lige indtil sit 70. Aar var han saa godt som altid rask og frisk — kendte af Sygdomme kun til Podagra, for hvis Skyld han aarlig sammen med sin Hustru foretog Baderejse til Wiesbaden. Han forbavtede alle ved sin Ungdommelighed og Livlighed. Han havde et sjældent ligevægtigt og kærligt Sind, tog meget aktivt Del i alle Børnenes Opdragelse og Uddannelse, altid følgende Princippet: »Paa det jævne, paa det jævne — ikke i det himmelblaa«. Han var yderst pertentlig med sin Person og Paaklædning, men ellers nøjsom i sine Fordringer og Vaner, saa regelmæssig, at man næsten kunde stille Uhret efter de Tider, da han gik sin Morgentur, gik paa Børsen etc. Naar han paa sit Dødsleje talte om Umedgørlighed, saa var det sikkert blot som Udtryk for en Følelse af Taknemmelighed, thi en mere medgørlig Mand overfor sin Hustru og sine Børn og en Mand, det var lettere at komme ud af det med, har sikkert sjældent eksisteret.

Kort efter sin 70-aarige Fødselsdag fik han en Blærelidelse og lagde sig paa Klinik. Der var Tale om Operation, men den blev undgaaet, og selv om han ikke var helt saa spænstig og lettillibens som før, var han dog stadig flink og rask.

Den 30. November 1911 sad han endnu om Aftenen med sin Hustru, fornøjelig og glad, og gik i Seng til sædvanlig Tid, men blev pludselig syg om Natten, saa Læge maatte tilkaldes. Han fik Morfin for at dæmpe Smærterne og døde saa Resten af Natten og det meste af næste Dag. Alle de i København værende Børn og Svigerbørn var kommet til Stede. Ved Syvtiden om Aftenen lavede han lidt op, kaldte hver af sine nærmeste til sit Leje, formædte og takkede hver enkelt uden at tage Fejl af nogen og udtalte derefter til dem alle:

»Nu forstaar jeg godt, I tror, I kan kalde mig tilbage fra Døden, men det kan I ikke — den er for stærk.

Det er nok det, som kaldes Dødskampen — men I skal ikke græde og ikke beklage mig, for jeg har alle mine Dage været en lykkelig Mand, og jeg dør lykkelig og tilfreds!

Farvel min kære elskede Helene — Du har alle Dage været mig en god og trofast Støtte — maaske har jeg af og til været lidt umedgørlig mod Dig, men jeg har aldrig ment noget ondt dermed. Farvel mine kære velsignede Børn. I var mig alle lige kære, jeg har hele mit Liv ønsket, at der skulde være Fred og Enighed i Familien! Naar jeg nu dør, saa lov mig, at I alle, hvad der end sker, vil staa kærligt fast ved hinanden, at I vil hjælpe hinanden, altid holde sammen og støtte hinanden, saa vil I blive lige saa tilfredse og lykkelige, som jeg har været.

Jeg velsigner Jer alle!«

Faa Minutter derefter sov han blidelig ind.

Endnu færdes Helene Michaelsen rask, rørig og aandsfrisk mellem sine 9 Børn, 6 Svigerbørn og 12 Børnebørn. Maatte den Mindekrans, der her er flettet over Slægten, forvolde hende Glæde.

(22) Meyer Katzenelnbogen ~ Hannah Minz
Rabbiner i Padua, f. i Katzenelnbogen d. i Padua i Marts 1564.
(Hessen-Nassau) c. 1480, d. i Padua 17/1 1565.

(23) Samuel Juda Katzenelnbogen ~ Abigail
Rabbiner i Venedig, f. i Padua 1521, d. i Venedig 20/4 1554.
d. i Venedig 25/3 1597.

(24) Saul Wahl ~ Debora Drucker
Købmand i Brest-Litovsk,
f. i Venedig, d. i Brest-Litovsk c. 1617.

Ephraim Hirsch Ladmirer
Rabbiner i Brest-Litovsk, Wladimir,
d. i Wladimir 9/1 1622.

(25) Meyer Wahl (Katzenelnbogen) ~ Hinde Horovitz
Rabbiner i Brest-Litovsk,
d. i Brest-Litovsk c. 1630.

(26) Jacob Hirsch ~ Debora Wahl
Rabbiner i Brest-Litovsk, Lublin,
d. i Lublin 27/11 1643.

(27) Abraham Joschua Heschel ~ " Dina Wahl
Rabbiner i Brest-Litovsk, Lublin, Krakau,
d. i Krakau 3/10 1663.

Meyer Abraham Hausen
Købmand i Hausen v. Frankfurt a/M.,
dræbt i Frankfurt a/M. c. 1689.

Moses Meyer
d. i Frankfurt a/M. 25/10 1716.

(15) Jacob Meyer ~ Jacobine Leudesdorf f. Hildesheim
Vekselerer og Fabrikant i Altona, d. i Altona 20/6 1754.
f. i Frankfurt a/M., d. i Altona 20/7 1766.

(28) Saul Heschel ~ Esther Fischels
Rabbiner i Lokatze, Brest-Litovsk, d. i Prag i Decbr. 1912.
Krakau, d. i Gr. Glogau 19/6 1707.

(33) Zewi Hirsch Aschkenasi ~ " Sara Mirels-Neumark
Overrabbiner i Serajewo, Hamburg, Amsterdam, f. i Berlin 1677,
Lemberg, f. i Mähren 1659, d. i Lemberg 2/6 1718. d. i Lemberg 28/1 1719.

(29) Løb Saul Löwenstam ~ Mirjam Aschkenasi
Rabbiner i Dukla, Tarnopol, Rzeszow, Gr. Glogau, f. i Altona,
Amsterdam, f. i Krakau 1691, d. i Amsterdam 2/4 1755. d. i Amsterdam 19/1 1753.

(21) Meyer Moses ~ " Hewle Stern-Bing
Købmand og Fabrikant i K., f. i Frankfurt a/M.
f. i Frankfurt a/M., d. i K. c. 1760. d. i K. 2/4 1745.

Brendle Meyer
f. i K.
d. sst. 14/11 1763.

(16) Amsel Jacob Meyer
Købmand i K.,
f. i Altona 1728, d. i K. 9/12 1798.

Abraham Jonathan Goldschmidt ~ Röschen Rebekka Stern
Købmand i Altona, d. i Altona 19/8 1807.

(19) Israel Meyer ~ " Edel Minden
Vekselerer i Altona, f. i Amsterdam,
f. i Altona, d. sst. 2/7 1802. d. i Altona 19/1 1782.

(30) Hirschel Levin ~ Golde Cohen
Overrabbiner i London, Halberstadt, d. i Berlin 1/6 1794.
Mannheim, Berlin, f. i Rzeszow 1721, d. i Berlin 26/8 1800.

Lazarus Wulff Wallich ~ " Frade Oppenheim
Vekselerer i K., f. i Hannover, d. i K. 9/1 1763.
f. i Hamburg 1726, d. i K. 20/2 1822.

(17) Salomon Amsel Meyer ~ Hanne Goldschmidt
Købmand i K., f. i Altona 1763,
f. i K. 22/8 1759, d. i Altona 26/10 1795. d. i K. 2/11 1831.

(20) Meyer Israel Meyer ~ Zipora Fradl Levin
Vekselerer i Altona, f. i Altona, d. sst. 15/8 1808.
d. i Altona 26/1 1832.

(18) Jacob Salomon Meyer ~ (Gitl) Jette Meyer
Grosserer i K. f. i Altona 1783, d. i K. 21/11 1847.
f. i K. 1783, d. sst. 16/6 1845.

(14) Wulff Philip Heyman ~ " Jacobine Meyer
Grosserer i K., f. i K. 11/6 1812,
f. i K. 2/1 1794, d. sst. 20/11 1866. d. sst. 26/2 1873.

Jacob Moses Heilbuth ~ Priefche Meyer
Købmand i Altona, d. i Altona 17/6 1648.

(9) Heyman Gomperz (Cleve) ~ Mate Heilbuth
Købmand i Hamburg, f. i Hamburg,
f. i Cleve, d. i Hamburg 29/6 1704. d. sst. 2/2 1707.

(1) Abraham Cantor ~ Lea Norden (Meyer)
Købmand i K., d. i K. 17/10 1734.
f. i Hildesheim, d. i K. 1715.

(2) Nathan David ~ (Pesche) Birgitte Cantor
Købmand i K., d. i K. 2/12 1758.
f. i Halberstadt, d. i K. 20/11 1728.

(10) Simon Lefmans (v. Essen) ~ Priefche Gomperz
Dr. med. Læge i Hamburg, d. i Hamburg 11/2 1739.
f. i Essen, d. i Hamburg 19/7 1740.

(11) Joseph Simon ~ (Béle) Betty Leudesdorf
Købmand i Altona, d. i Altona 9/4 1721.

Heyman Hertz ~ " Rösche Cohen
Kantor i K., f. i Berlin 1715, f. 1717,
d. i K. 19/6 1796. d. i K. 22/6 1770.

Heyman Hertz ~ " Rösche Cohen
Kantor i K., f. i Berlin 1715, f. 1717,
d. i K. 19/6 1796. d. i K. 22/6 1770.

(3) Aron Jacobsen ~ Frederikke Nathan
Kgl. Hof-Signetstikker, f. 1715,
d. i K. 11/12 1775. d. i K. 9/5 1789.

David Adler ~ Hizl
Købmand i Altona, d. i K. 17/12 1808.
d. i Altona 29/8 1798.

Abraham Jacob Haag ~ Hinde Heyman
Kantor i Hamburg, f. 1739,
d. i Hamburg 26/4 1798. d. i K. 17/8 1815.

(12) Heyman Joseph ~ (Jitche) Judithe
Guldtrækker i K., f. 1721, d. i K. 29/7 1800.
f. i Hamburg 1721, d. i K. 18/12 1788.

(13) Philip Heyman ~ Hale Wallich
Guldtrækker i K., f. i K. 1760,
f. i K. 22/1 1752, d. sst. 20/2 1826. d. sst. 16/4 1838.

Abraham Jacob Haag ~ Hinde Heyman
Kantor i Hamburg, f. 1739,
d. i Hamburg 26/4 1798. d. i K. 17/8 1815.

Simon Levy (Emden) ~ Gutrat
d. i Hamburg 21/10 1750. d. i K. 4/6 1795.

(4) Aron Moses Levy ~ Esther Jacobsen
Købmand i K., f. i K. 1744,
d. i K. 8/6 1778. d. i Kerteminde 26/8 1818.

(5) Jacob Michaelsen ~ Hanne Levy
Købmand i Kalundborg og Kerteminde, f. i K. 1776,
f. i Bamberg 1760, d. i Kerteminde 21/1 1831. d. sst. 10/4 1854.

David Adler ~ Hizl
Købmand i Altona, d. i K. 17/12 1808.
d. i Altona 29/8 1798.

(8) Simon David Adler ~ Caroline Haag
Købmand, Kodhandler i K., f. i Hamburg 1771,
f. i Altona 1762, d. i K. 12/4 1814. d. i K. 14/6 1835.

(6) Michael Jacob Michaelsen ~ Esther Adler
Silke- og Klædehandler i K., f. i Kertem. 20/12 (27/12) 1800, f. i K. 5/12 1802,
d. i K. 18/12 1861. d. sst. 1/6 1869.

(7) Jacob Carl Emil Michaelsen ~ Helene Heyman
Grosserer i K., f. i K. 14/6 1842.
f. i K. 22/8 1835, d. sst. 1/12 1911.

Max Michaelsen
Grosserer i London,
f. i K. 1/4 1865.

Anna ~ Herman Levin
f. i K. 2/6 1866.

Grosserer i K.,
f. i K. 19/11 1865.

William Michaelsen
Vekselerer i K.,
f. i K. 29/6 1867.

Esther ~ Albert Levysohn
f. i K. 27/6 1869.

Grosserer i K.,
f. i K. 29/6 1867.

Laura ~ Harald Immanuel Hannover
f. i K. 9/1 1871.

Prof., Direktør for den polyt. Lærestanstalt
f. i K. 27/4 1861.

Ernst Michaelsen ~ Vera Michaelsen
Grosserer, Direktør i K.
f. i K. 3/11 1872.

f. i K. 21/7 1886.

Ida Michaelsen
f. i K. 13/4 1874.

Hugo Michaelsen ~ Carrie Michaelsen
Grosserer i Berlin,
f. i Köln 19/1 1886.

Carl Johan Michaelsen ~ Vera Michaelsen
Grosserer, Direktør i K., f. i K. 21/8 1893.

Salomon Teomim-Lämlein
d. i Wien 22/6 1621.

Koppel Wallerstein-Heller ~ Mirel Teomim
Købmand i Wien, d. i Wien 21/6 1639.
d. i Wien 15/6 1612.

Jacob David Mirels-Neumark ~ Rechel Koppel
Købmand i Wien, d. i Wien 26/1 1664.
d. i Wien 11/2 1657.

(34) Salomon Mirels-Neumark
Rabbiner i Hamburg-Altona,
f. i Wien 1624, d. i Hamburg 28/11 1707.